

Erik J. Knudtzon, Knut Wicksells tryckta skrifter 1868—1950.

Utgiven av Torun Hedlund-Nyström. CWK Glerup 1976. Acta universitatis Lundensis. Sectio I. Theologica juridica humaniora 25.

I fjol hade det gått 125 år sedan Knut Wicksells födelse och 50 år sedan hans död. Jag vet inte om detta kan ha varit en bidragande orsak till att man nu utgivit en utförlig bibliografi över frukterna av hans skrivarmöda. Materialet insamlades under många år av framlidne överbibliotekarien vid Karolinska institutet, fil dr Erik J Knudtzon, och har sedan omredigerats av docent Torun Hedlund-Nyström.

Det är under alla förhållanden en välkommen publikation, som redan 1956 anmäldes som "snart utkommande" i Torsten Gårdlunds levnadsteckning av Wicksell. Det är emellertid inte den första Wicksellbibliografin. Sedan 1952 har man haft tillgång till en som utarbetats av Arne Amundsen vid Socialøkonomisk institutt i Oslo. Utförligheten är dock inte jämförbar: Amundsens förteckning sträcker sig över drygt sex sidor, medan arbetet av Knudtzon och Hedlund-Nyström omfattar mer än hundra trycksidor. Sammanlagt redovisas 889 titlar av Wicksell, indelade efter ämnesområden. Därtill kommer ett antal recensioner av hans större arbeten. Under exempelvis titeln nr 8, som gäller

Föreläsningar i nationalekonomi i olika upplagor och på olika språk, är således hänvisningar till omkring trettio recensioner tillfogade.

Av naturliga skäl har Wicksells nationalekonomiska författarskap placerats främst. Det följs av hans för den tiden radikala inlägg i befolkningsfrågan, där han menade sig se ett samband mellan å ena sidan överbefolkning och å andra sidan fattigdom, dryckenskap och prostitution. Hans uppmaning till läkarkåren att bland kvinnorna sprida kunskap om "preventiva åtgärder som ej kunna få karaktären av mord eller eljest äro skadliga" vållade stort rabalder i 1880-talets Sverige. Följaktligen tvingades Wicksell att precisera sig och bemöta sina kritiker, vilket ledde till flera smärre broschyrer och många genmälen i dagspressen.

Bibliografin ger en klar uppfattning om att hans samhällsengagemang emellertid sträckte sig långt utanför ekonomin och befolkningsfrågan. Delvis var detta en följd av att han under flera år tvingades skriva för levebrödet. Men Wicksells personlighet var säkerligen en mer grundläggande orsak. Han gick aldrig förbi en kastad handske, vilket inte

gjort det lättare för bibliograferna. Jag citerar Knudtzon:

”För vissa perioder av Knut Wicksells liv skulle man för övrigt för att nå fullständighet behöva gå igenom nästan hela svenska pressen, ty han hade en oemotståndlig lust att skriva genmälen och tillrättalägga missuppfattningar, varhelst sådana dök upp och kommo till hans kannedom, och tillfallena därtill voro legio, enär många av hans framträdanden inför offentligheten framkallade en våldsam reaktion eller — som han gärna uttryckte sig — gävo anledning till eruptioner i pressens ’dyvulkaner’.”

Detta slags skriftställerier behandlar sociala problem, försvarsfrågor, rättsfrågor, religionskritik m m; allt klart och redigt klassificerat i bibliografin. Här finns hans inlägg för vidgad rösträtt, för Amaltheamännens benådande och mot

svenskt maktspråk i fråga om unionen med Norge.

Mot trångsynt religiositet stred han alltsedan han vid tjugotre års ålder genomgått en häftig troskris och blivit fritänkare. Samhällsmakten slog tillbaka hårt: Hösten 1909 satt han två månader i Ystads kronohäkte för att ha ”lastat och gäckat Guds heliga ord under sådana förhållanden att han därigenom åstadkommit allmän förargelse”.

Knut Wicksells ekonomiska författarskap är vid det här laget välkänt. Den nyutkomna bibliografin blir en oundgänglig hjälpreda främst för den som vill tränga in även i andra delar av hans mångskiftande tankevärld.

Fil lic Bo Sandelin
Göteborgs universitet

Testa dig själv!

Fråga vid tentamen i resursernas användning och fördelning vid Göteborgs universitet under 1976 på A-nivån (≈ 1 betyg).

Vägverket skall eventuellt bygga en ny väg mellan A och B. Vägen saknar avslutningsvägar på denna sträcka. Ange vilka av nedanstående poster som bör ingå i en samhällsekonomisk kalkyl! Motivera svaret kortfattat för varje post!

Antal fordonspassager per år före ombyggnaden	1,2 milj
Antal fordonspassager per år efter ombyggnaden	1,5 milj
Tidsvinst i genomsnitt för de trafikanter som tidigare använde vägen	6 min per resa
Tidsvinst i genomsnitt för den nytillkommande trafiken	4 min per resa
Olycksrisk före nybyggnaden	1,5 olyckor/milj fordonspassager
Olycksrisk efter nybyggnaden	1,2 olyckor/milj fordonspassager
Minskad bensinåtgång i genomsnitt jämfört med att använda den gamla vägen	0,1 l/fordon
Minskad fordonsslitage i genomsnitt vid användande av den nya vägen i stället för den gamla	0,25 kr/fordon
Kostnader (arbetskraft, maskiner, markköp) för den nya vägen	10 milj kr
Markvärdstegring för privata markägare längs den nya vägen	1,5 milj kr
Ökat värde på statliga skogar längs den nya vägen	1 milj kr

Svaren ges vid kurser i cost-benefit-analys på A-nivån vid valfritt svenskt universitet.